

ZESTIG MANIEREN WAAROP DE VERENIGDE NATIES EEN VERSCHIL MAAKT

Kort na afloop van een verwoestende oorlog is de Verenigde Naties opgericht om bij te dragen tot stabilisering van de internationale betrekkingen en om de vrede degelijker te grondvesten.

In de context van een dreigende kernoorlog en van ogen-schijnlijk eindeloze regionale conflicten groeide vredeshandhaving uit tot een van de voornaamste aandachtspunten van de organisatie. De vredessoldaten met hun blauwe helmen zijn dan ook de meest zichtbare belichaming geworden van de vredestaak van de VN. Maar de Verenigde Naties is veel meer dan een vredeshandhaver, meer ook dan een forum waar landen hun conflicten beslechten. De Verenigde Naties en de familie van VN-agentschappen zijn, vaak zonder enige aandacht op zich te vestigen, actief op een zeer breed werkveld om wereldwijd bij te dragen tot een beter leven voor alle mensen. Het overleven van kinderen en hun ontplooiing. Milieubescherming. Mensenrechten. Gezondheidszorg en medisch onderzoek. Armoedeverlichting en economische ontwikkeling. Landbouwonwikkeling en visserij. Onderwijs. Gelijke kansen voor vrouwen. Noodhulp en rampenbestrijding. Lucht- en scheepvaart. Vreedzaam gebruik van kernenergie. Arbeidsrecht. De lijst wordt almaar langer. Deze brochure is een steekproef van resultaten die de VN en haar organisaties sinds het oprichtingsjaar 1945 hebben bereikt.

1. Vrede en veiligheid handhaven

Met het uitzenden van 63 vredes- en waarnemersmissies naar internationale brandhaarden is de Verenigde Naties er in de afgelopen 60 jaar in geslaagd de rust zodanig te herstellen dat veel landen na een conflict het dagelijks leven op vreedzame wijze hebben kunnen hervatten. Op dit moment zijn er wereldwijd 17 vredesoperaties gaande, uitgevoerd door 88.500 dappere mannen en vrouwen uit 119 landen die zich inzetten op plaatsen waar anderen niet naar toe kunnen of willen gaan.

2. Vrede stichten

Sinds de jaren negentig zijn veel conflicten beëindigd door bemiddeling onder VN-vlag of door het optreden van derde partijen die handelden met steun van de VN. Het betreft onder meer wapengeweld in El Salvador, Guatemala, Namibië, Cambodja, Mozambique, Afghanistan, Sierra Leone, Burundi en het noord-zuidconflict in Soedan. Uit onderzoek blijkt dat het stichten en handhaven van vrede en conflictpreventie door de VN een voorname factor is die mede aan de basis staat van het feit dat het aantal conflicten in de wereld sinds de jaren negentig is gedaald met 40 procent. Dankzij stille diplomatie door de VN en andere vormen van preventief optreden zijn veel dreigende conflicten afgewend. VN-vredesmissies te velde focussen ook op situaties na afloop van een conflict en staan in voor de uitvoering van vredeopbouwende maatregelen.

3. Nucleaire proliferatie voorkomen

Al meer dan vijftig jaar treedt het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) op als wereldwijd opererende inspecteur van nucleaire installaties. Deskundigen van het IAEA zien er op toe dat beveiligd nucleair materiaal alleen wordt gebruikt voor vreedzame doeleinden. Op dit moment zijn er in 163 staten inspectieovereenkomsten met het IAEA van kracht.

4. Ontwikkeling bevorderen

De Verenigde Naties besteedt veel aandacht en middelen aan het verbeteren van de levensstandaard en het vergroten van vaardigheden en kansen voor mensen in de hele wereld. Sinds 2000 gebeurt dit op basis van de Millennium Ontwikkelingsdoelen (MDG's). Nagenoeg alle fondsen voor VN-ontwikkelingshulp zijn afkomstig van door landen geschonken bijdragen. Jaarlijks spendeert het VN-systeem (exclusief de internationale financiële instellingen) meer dan 10 miljard dollar aan ontwikkeling. Met medewerkers in 166 landen ondersteunt het Ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP) projecten rond armoedebestrijding. UNDP bevordert goed bestuur in ontwikkelingslanden, spant zich in bij crises en maakt zich sterk voor het milieu. Het Kinderfonds van de VN (UNICEF) is in 155 landen aanwezig en ijvert voornamelijk voor de bescherming van kinderen, voor inentingsprogramma's, onderwijs voor meisjes en de bestrijding van hiv/aids.

De VN-Conferentie inzake Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) helpt ontwikkelingslanden bij het optimaliseren van hun handelsmogelijkheden. De Wereldbank verstrekt leningen en subsidies aan ontwikkelingslanden. Sinds 1947 heeft deze instelling meer dan 10.000 ontwikkelingsprojecten gesteund.

5. Werken aan de ontwikkeling van Afrika

Afrika blijft een belangrijke prioriteit voor de Verenigde Naties. In 2001 hebben Afrikaanse staatshoofden een eigen plan voor het continent aanvaard: het Nieuwe Partnerschap voor de Ontwikkeling van Afrika (NEPAD), dat in 2002 door de Algemene Vergadering werd aangenomen als het raamwerk voor internationale inspanningen ten gunste van Afrika. Het continent ontvangt 38 procent van de totale ontwikkelingshulp van het VN-systeem – van alle regio's het grootste aandeel. Alle VN-organen hebben speciale programma's ten bate van Afrika.

6. Zoeken naar mondiale oplossingen voor klimaatverandering

Klimaatverandering is een wereldwijd probleem en vereist daarom een wereldwijde aanpak. De VN speelt een centrale rol bij de evaluatie van wetenschappelijk onderzoek en bij het streven naar politieke oplossingen. Het Intergouvernamenteel Panel inzake Klimaatverandering (IPCC), een overlegorgaan waarvan tweeduizend gezaghebbende klimaatwetenschappers deel uitmaken, publiceert omde vijf of zes jaar een wetenschappelijk rapport dat de gehele materie bestrijkt. In 2007 stelde het IPCC dat klimaatverandering een vaststaand feit is en dat menselijke activiteit er de voornaamste oorzaak van is. De 192 landen die het Kaderverdrag inzake klimaatverandering hebben ondertekend, onderhandelen over een akkoord voor de lange termijn dat landen begeleidt bij het terugdringen van emissies die bijdragen tot klimaatverandering en dat landen helpt zich aan te passen aan de gevolgen ervan. Het VN-Milieuprogramma (UNEP) en andere agentschappen van de VN spelen een voorname rol bij het internationale bewustwordingsproces.

7. Landen helpen zich te weren tegen klimaatverandering

De VN helpt ontwikkelingslanden om het hoofd te bieden aan de uitdagingen die de klimaatverandering stelt. Om de problematiek op een brede, allesomvattende wijze te benaderen, zijn 27 VN-agentschappen onderling een partnerschap aangegaan. Zo financiert het Mondiaal Milieusteunpunt (GEF) – een samenwerkingsverband tussen het Ontwikkelingsprogramma, het Milieuprogramma en de Wereldbank – projecten in ontwikkelingslanden. Het GEF is het financiële mechanisme van het Klimaatverdrag en besteedt jaarlijks ongeveer 250 miljoen dollar aan projecten rond energiebesparing, hernieuwbare energiebronnen en duurzaam vervoer.

8. Het milieu beschermen

De Verenigde Naties streeft naar oplossingen voor internationale milieuvraagstukken. Als internationaal forum voor het bereiken van consensus en internationale overeenkomsten richt de VN zich op globale problemen zoals klimaatverandering, het gat in de ozonlaag, giftige afvalstoffen, ontbossing, soortenverlies, en lucht- en watervervuiling. Als deze problemen niet worden aangepakt, zullen markten en economieën op de lange termijn niet duurzaam kunnen zijn, aangezien de achteruitgang van het milieu dan het natuurlijke 'kapitaal' aantast dat noodzakelijk is voor de groei en het overleven van de mens.

9. IJveren voor de mensenrechten

Sinds de aanvaarding door de Algemene Vergadering van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens in 1948, heeft de Verenigde Naties meegewerkt aan de tot standkoming van tientallen allesomvattende verdragen met betrekking tot de politieke, burgerlijke, economische, sociale en culturele rechten van de mens. Met de behandeling van individuele klachten richten de mensenrechtenorganen van de VN de aandacht van de wereld op folteringen, verdwijningen, willekeurige opsluiting en andere schendingen van de mensenrechten, en ook oefent de organisatie internationaal druk uit op regeringen om ze te dwingen de nationale mensenrechtensituatie te verbeteren.

10. Democratisering bevorderen

De VN draagt in de hele wereld bij tot de bevordering en versterking van democratische instellingen en handelwijzen, onder meer door velen in staat stellen deel te nemen aan vrije en eerlijke verkiezingen. De VN heeft meer dan honderd landen electorale steun en advies geboden, en in sommige gevallen ook verkiezingswaarnemers gezonden, vaak op doorslaggevende momenten in hun geschiedenis. Dat gebeurde onder meer in Cambodja, El Salvador, Mozambique, Zuid-Afrika, Oost-Timor, Afghanistan, Irak, Burundi, de Democratische Republiek Kongo en Nepal.

11. Opkomen voor vrouwenrechten

Het verbeteren van het leven van vrouwen, onder meer door hun meer zeggenschap te geven over hun eigen bestaan, is een langetermijndoel van de Verenigde Naties. De VN organiseerde de eerste wereldconferentie voor vrouwen (Mexico-Stad, 1975), die samen met twee andere conferenties tijdens het door de VN ingestelde decennium van de vrouw (1976-1985) en de wereldconferentie in Beijing (1995) de agenda bepaalde voor de bevordering van de rechten van vrouwen en de bevordering van gelijke kansen. Het VN-verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen van 1979 is geratificeerd door 185 landen en draagt bij tot de wereldwijde bevordering van vrouwenrechten.

12. Oorlogsmisdadigers vervolgen en berechten

Met de vervolging en berechting van oorlogsmisdadigers dragen de VN-tribunalen voor voormalig Joegoslavië en Rwanda bij tot verbreding en verdieping van het internationaal humanitair recht en het internationaal strafrecht inzake volkenmoord en andere schendingen van het internationaal recht. Beide tribunalen hebben bijgedragen tot het herstel van vrede en gerechtigheid in de betrokken landen. Het Internationaal Strafhof is een onafhankelijk en permanent hof dat na onderzoek personen vervolgt die worden verdacht van de ernstigste internationale misdrijven – genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden – indien nationale gerechtelijke instanties niet bereid of in staat zijn dat te doen. Wantoestanden in de Democratische Republiek Kongo, noordelijk Oeganda, de regio Darfoer (Soedan) en de Centraal-Afrikaanse Republiek zijn doorverwezen naar het Hof, dat zich inmiddels profileert als spil in het stelsel van internationale strafrechtpleging. Door de VN geruggensteunde hoven in Sierra Leone en Cambodja vervolgen personen die verantwoordelijk zijn voor ernstige schendingen van het internationaal recht, waaronder massamoorden en oorlogsmisdaden.

13. Het beëindigen van het apartheidsregime in Zuid-Afrika

Met verschillende maatregelen, gaande van een wapenembargo tot een verdrag tegen het toepassen van rassenscheiding bij sportevenementen, is de Verenigde Naties in belangrijke mate verantwoordelijk geweest voor de afschaffing van het apartheidssysteem in Zuid-Afrika. In 1994 hebben verkiezingen waaraan alle Zuid-Afrikanen op voet van gelijkheid mochten deelnemen geleid tot de installatie van een multiraciale regering.

14. IJveren voor zelfbeschikking en onafhankelijkheid

Bij de oprichting van de VN in 1945 leefden 750 miljoen mensen — ongeveer een derde van de toenmalige wereldbevolking — in niet-zelfbesturende gebieden onder koloniaal gezag. De VN heeft een beslissende rol gespeeld bij het verwerven van onafhankelijkheid door meer dan 80 landen die nu soevereine naties zijn.

15. Het internationaal recht versterken

Meer dan 510 multilaterale verdragen – over mensenrechten, terrorisme, internationale criminaliteit, vluchtelingen, ontwapening, handel, grondstoffen, oceanen en veel andere onderwerpen – zijn dankzij inspanningen van de Verenigde Naties tot stand gekomen.

16. Humanitaire hulp bieden aan vluchtelingen

Sinds 1951 hebben meer dan 50 miljoen mensen die op de vlucht waren voor vervolging, geweld en oorlog hulp gekregen van het Bureau van de Hoge VN-Commissaris voor de Vluchtelingen (UNHCR). Die hulp wordt op voortdurende basis en vaak met andere instanties geboden. De organisatie zoekt duurzame, op de lange termijn gerichte oplossingen door vluchtelingen te repatriëren naar hun thuisland als de omstandigheden dat toelaten of door hen te helpen bij hun integratie in asielanden of bij vestiging in derde landen. Er zijn meer dan 25 miljoen vluchtelingen, asielzoekers en ontheemden, voornamelijk vrouwen en kinderen, die dankzij de VN kunnen rekenen op voedsel, onderdak, medische verzorging, onderwijs en hulp bij repatriëring.

17. Palestijnse vluchtelingen bijstaan

Terwijl de internationale gemeenschap zich inspant voor duurzame vrede tussen de Israëliërs en de Palestijnen, helpt het VN-Agentschap voor hulp aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten (UNRWA) – een organisatie die zich toelegt op hulpverlening en menselijke ontwikkeling – vier generaties Palestijnse vluchtelingen met onderwijs, gezondheidszorg, sociale dienstverlening, microkredieten en noodhulp. Vandaag zijn er 4,4 miljoen vluchtelingen in het Midden-Oosten bij UNRWA geregistreerd.

18. Armoede op het platteland verlichten

Het Internationaal Fonds voor Landbouwontwikkeling (IFAD) verstrekt subsidies en goedkope leningen aan de armste mensen op het platteland in ontwikkelingslanden. Sinds 1978 heeft IFAD meer dan 10 miljard dollar geïnvesteerd en zodoende meer dan 300 miljoen mannen en vrouwen geholpen hun inkomen te verbeteren en in het onderhoud van hun gezinnen te voorzien. IFAD ondersteunt vandaag meer dan 200 programma's en projecten in 81 ontwikkelingslanden.

19. Opkomen voor het welzijn van vrouwen

De VN draagt bij tot de bevordering van de gelijke behandeling en het welzijn van vrouwen. Het Ontwikkelingsfonds voor Vrouwen van de VN (UNIFEM) steunt in meer dan 100 landen programma's gericht op het uitbannen van geweld tegen vrouwen, op het tegengaan van de verspreiding van hiv/aids en op het bevorderen van de economische zelfstandigheid van vrouwen – bijvoorbeeld door te ijveren voor hun toegang tot de arbeidsmarkt, voor het recht op grondbezit en voor hun erfrecht. Het Internationaal Onderzoeks- en Opleidingsinstituut voor de Bevordering van de Status van de Vrouw (INSTRAW) draagt bij tot de verbetering van de levenskwaliteit van vrouwen en het bevorderen van hun rechten, en wel door actiegericht onderzoek te verrichten en beleidsmakers op te leiden op het gebied van veiligheid, migratie en goed bestuur. Alle VN-instanties dienen rekening te houden met de specifieke behoeften van vrouwen.

20. Reproductieve gezondheid en de gezondheid van moeders verbeteren

Het Bevolkingsfonds van de VN (UNFPA) bevordert met vrijwillige programma's voor gezinsplanning het recht van individuen om zelf te beslissen hoeveel kinderen ze willen en wanneer. Het Fonds helpt mensen om doordachte keuzes te maken en geeft gezinnen, en vooral vrouwen, meer controle over hun leven. Dit heeft ertoe geleid dat vrouwen in ontwikkelingslanden nu minder kinderen krijgen – van zes in de jaren zestig tot drie nu – en dat de wereldbevolking minder snel groeit. Minder onbedoelde zwangerschappen betekent ook dat minder vrouwen in het kraambed sterven en dat er minder onveilige abortussen worden gepleegd. Toen UNFPA in 1969 werd opgericht, paste nog geen 20 procent van de paren gezinsplanning toe; nu is dat ongeveer 63 procent. UNFPA en verschillende partners zorgen ook voor deskundige hulp bij bevallingen, voor toegang tot acute hulp bij bevallingen om het sterftecijfer onder jonge moeders terug te dringen. UNFPA ondersteunt initiatieven gericht op veilig moederschap in zo'n 90 landen.

21. Zorgen voor veilig drinkwater

Tijdens het eerste VN-decennium voor drinkwater (1981- 1990) kregen meer dan een miljard mensen voor het eerst in hun leven toegang tot veilig drinkwater. Tussen 1990 en 2002 kwamen daar nog eens 1,1 miljard mensen bij. In 2003 moest het internationaal jaar van het zoet water de wereld bewust maken van de noodzaak om deze onmisbare hulpbron te beschermen. Het tweede internationale drinkwaterdecennium (2005-2015) heeft tot doel het aantal mensen dat nog geen toegang heeft tot veilig drinkwater met de helft terug te dringen.

22. De strijd tegen hiv/aids

Het gezamenlijk VN-programma tegen hiv/aids (UNAIDS) coördineert de internationale actie tegen dit virus dat 33 miljoen mensen heeft besmet. Het programma biedt in meer dan 80 landen algemeen toegang tot hiv-preventie en behandelingen. Het Programma streeft ernaar de kwetsbaarheid van individuen en gemeenschappen te verminderen en de impact van de epidemie te verlichten. UNAIDS verenigt de expertise van tien samenwerkende VN-organisaties.

23. De pokken uitroeien

Na een campagne van 13 jaar is de Wereldgezondheidsorganisatie er in 1980 in geslaagd de pokken wereldwijd uit te roeien. Vaccinaties en controles zijn niet langer nodig, wat jaarlijks een besparing oplevert van naar schatting 1 miljard dollar. Dit is bijna drie maal zo veel als het bedrag dat nodig was om de ziekte uit te roeien.

24. Polio uitbannen

Poliomyelitis is op vier landen na – Afghanistan, India, Nigeria en Pakistan – overal uitgeroeid dankzij het mondiaal initiatief voor de uitroeiing van polio, tot op heden de grootste internationale gezondheidscampagne ooit. Dit initiatief, aangestuurd door WHO, UNICEF, Rotary International en de centra voor ziektebeheersing en -preventie in de Verenigde Staten, heeft ervoor gezorgd dat bijna 5 miljoen kinderen op de been zijn die anders verlamd zouden zijn door polio. De ziekte die ooit kinderen verlamde in 125 landen in de hele wereld is bijna volledig uitgeroeid.

25. Parasitaire ziekten bestrijden

Dankzij een programma van de Wereldgezondheidsorganisatie is rivierblindheid (onchocerciasis) in 10 West-Afrikaanse landen volledig verdwenen, terwijl 25 miljoen hectare vruchtbaar land daar nu geschikt is voor de landbouw. In de context van het Afrikaans Programma ter Beteugeling van Rivierblindheid (APOC) wordt de ziekte vandaag steeds meer aan banden gelegd in 19 andere landen. Inspanningen van VN-instanties in Noord-Afrika hebben daar in 1991 geleid tot de uitroeiing van de gevreesde schroefworm, een parasiet die zich voedt met menselijk en dierlijk vlees. De guineawormziekte (dracunculiasis) staat op het punt geheel te worden uitgebannen, terwijl andere verwaarloosde ziekten, zoals lepra – uitgeroeid in 116 van de 122 endemische landen – alsmede lymfatische filariasis, schistosomiasis en slaapziekte (Afrikaanse trypanosomiasis) nu onder controle zijn.

26. De verspreiding van epidemieën voorkomen

De Wereldgezondheidsorganisatie heeft de verspreiding van het Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS) voorkomen. De WHO sloeg wereldwijd alarm en vaardigde in maart 2003 een reisverbod uit. Door in dit geval het heft in handen te nemen heeft de WHO deze nieuwe ziekte, die de potentie had om een wereldwijde epidemie te worden, een halt toegeeroepen. De WHO onderzoekt jaarlijks ruim 200 uitbraken van ziekten, waarvan 15 tot 20 situaties noodzaken tot internationaal optreden. Meningitis, gele koorts, cholera en griep behoren tot de meest prominente ziekten waartegen wereldwijd onder leiding van de WHO initiatieven worden ontwikkeld.

27. Aandringen op wereldwijde immunisatie

Met immunisatie worden jaarlijks meer dan 2 miljoen levens gespaard. Gezamenlijk optreden van de Wereldgezondheidsorganisatie, UNICEF, andere organisaties en regeringen heeft ertoe geleid dat naar schatting 79 procent van alle kinderen ter wereld is ingeënt met het DKTP-vaccin tegen difterie, kinkhoest, poliomyelitis en tetanus; in 1980 was dat nog slechts 20 procent. Tussen 2000 en 2006 daalde het aantal sterfgevallen door mazelen in Afrika met 91 procent en wereldwijd met ongeveer twee derde. Barrières bij de introductie van nieuwe vaccins worden geleidelijk overwonnen en de contacten die tot stand komen tijdens inentingscampagnes worden aangewend om bijkomende vitale hulp te verstrekken, bijvoorbeeld met insecticiden behandelde netten als bescherming tegen malaria en supplementen vitamine A om ondervoeding te voorkomen.

28. Kindersterfte terugdringen

In 1990 stierf bijna één op de tien kinderen nog voor de leeftijd van vijf jaar. Orale rehydratietherapie, zuiver water, sanitaire voorzieningen en andere maatregelen van VN-organisaties op het vlak van gezondheid en voeding, hebben ertoe geleid dat de sterfte van kinderen jonger dan vijf in ontwikkelingslanden tegen 2006 was gedaald tot minder dan 1 kind op 12. Het doel is nu het kindersterftecijfer van 1990 tegen 2015 met twee derde te reduceren.

29. Een degelijk fundament voor het zakenleven leggen

De VN is goed voor het zakenleven. De organisatie bouwde de 'zachte infrastructuur' voor de globale economie door te onderhandelen over universeel aanvaarde technische normen op uiteenlopende gebieden – zoals statistiek, handelsrecht, douaneprocedures, lucht- en scheepvaart, intellectuele eigendom en telecommunicatie – die economische activiteit stimuleren en transactiekosten verlagen. De VN heeft de basis gelegd voor investeringen in ontwikkelingseconomieën door politieke stabiliteit en goed bestuur te bevorderen, corruptie te bestrijden en aan te dringen op een gezond economisch beleid en bedrijfsvriendelijke wetgeving.

30. De industrie in ontwikkelingslanden ondersteunen

Via de Organisatie van de VN voor Industriële Ontwikkeling (UNIDO) bevordert de Verenigde Naties noord-zuid- en zuid-zuid-samenwerking op industrieel vlak. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar het bevorderen van ondernemerschap, investeringen, technologieoverdracht en kosteneffectieve en duurzame industriële ontwikkeling. De VN helpt landen om het mondialiseringsproces vlot telaten verlopen en armoede terug te dringen.

31. Slachtoffers van rampen bijstaan

Bij natuurrampen en noodsituaties coördineert en mobiliseert de VN de hulp aan slachtoffers. In samenwerking met regeringen, het Rode Kruis/Rode Halve Maan, grote hulporganisaties en donoren, levert de VN onmisbare humanitaire hulp. Oproepen van de VN brengen jaarlijks ettelijke miljarden dollar op voor noodhulp.

32. De gevolgen van natuurrampen reduceren

De Wereld Meteorologische Organisatie (WMO) heeft tot op heden miljoenen mensen behoed voor de dramatische gevolgen van natuurrampen en door de mens veroorzaakte calamiteiten. Het systeem van vroege waarschuwing dat steunt op een netwerk van duizenden waarnemingsstations op aarde en in de ruimte, heeft het mogelijk gemaakt om meteorologische rampen met meer precisie te voorspellen. Het systeem zorgt verder voor de verspreiding van informatie over olievlekken en chemische en nucleaire lekken, en ook voorspelt het perioden van langdurige droogte. Dankzij dit systeem kan ook efficiënt voedselhulp worden geboden aan door droogte getroffen gebieden.

33. Hulp verstrekken aan de tsoenamislachtoffers

Nog geen etmaal nadat de tsoenami raasde over de Indische Oceaan op 26 december 2004, zond de VN rampentaxatie- en coördinatieteams naar de zwaarst getroffen gebieden. De VN ging onmiddellijk aan de slag met de hulp aan overlevenden. In het eerste half jaar van de reddingsoperaties voorzag de organisatie 1,7 miljoen mensen van voedsel en 1,1 miljoen daklozen van onderdak. Ook deelden ze drinkwater uit aan 1 miljoen mensen en werden 1,2 miljoen kinderen ingeënt tegen mazelen. Die snelle en doeltreffende humanitaire hulp zorgde ervoor dat er na de dag van de verwoestende ramp zelf niet nóg meer levens verloren gingen door ontberingen als gevolg van de grote verwoestingen. Ook braken er geen besmettelijke ziekten uit.

34. De ozonlaag beschermen

Het Milieuprogramma van de VN (UNEP) en de Wereld Meteorologische Organisatie (WMO) hebben een centrale rol gespeeld bij het vestigen van de aandacht op de aantasting van de ozonlaag. Het verdrag dat bekend staat als het Protocol van Montreal, heeft ervoor gezorgd dat regeringen in de hele wereld geleidelijk chemicaliën uitfaseren die het gat in de ozonlaag veroorzaken en dat ze deze vervangen door minder schadelijke alternatieven. Dit zal miljoenen mensen beschermen tegen huidkanker als gevolg van blootstelling aan verhoogde UV-straling.

35. Landmijnen ruimen

De Verenigde Naties ruimt mijnen in 42 landen, onder meer in Afghanistan, Angola, Bosnië-Herzegovina, Irak, Mozambique en Soedan. Landmijnen doden of verminken jaarlijks duizenden burgers. De VN leert mensen ook dit onheil uit de weg te gaan, helpt slachtoffers weer een zelfstandig bestaan te leiden, begeleidt landen bij de vernietiging van voorraden landmijnen en pleit voor volledige internationale ratificatie van verdragen die landmijnen pogen uit te bannen.

36. Voedsel verstrekken aan de meest behoeftigen

Het Wereldvoedselprogramma, 's werelds grootste humanitaire organisatie, helpt elk jaar gemiddeld 90 miljoen hongerige mensen in 80 landen – onder hen de meeste vluchtelingen en ontheemden in de wereld. WFP-voedselhulp richt zich met name op de specifieke behoeften van vrouwen en kinderen – die vaak het meest te lijden hebben van hongersnood. WFP spant zich in om de hongercyclus aan de basis te doorbreken door zich te concentreren op de armste en meest ondervoede mensen. Projecten voor voedselvoorziening via scholen zorgen ervoor dat meer dan 20 miljoen schoolkinderen gratis lunches of meeneemmaaltijden krijgen, die niet meer dan 25 US dollar centen per maaltijd kosten. Dankzij haar logistieke deskundigheid op het vlak van telecommunicatie in noodsituaties kan de organisatie ook in de moeilijkste en gevaarlijkste situaties snel hulp bieden. Ruim negentig procent van het personeel van WFP is werkzaam in het veld en de organisatie maakt gebruik van een wereldwijd netwerk van vliegtuigen, schepen, helikopters, vrachtwagens en zonodig van ezels, kamelen en olifanten om de mensen te bereiken die het meest dringend hulp behoeven. WFP fungeert als de pleitbezorger van de hongerigen, door de boodschap vanuit concrete situaties te velde kenbaar te maken aan politieke leiders in de hele wereld.

37. Honger bestrijden

De Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) gaat voorop in de mondiale campagne tegen hongersnood. Het doel van wereldwijde voedselzekerheid - de situatie waarin mensen overal en permanent beschikken over hoogwaardig voedsel om een actief en gezond leven te kunnen leiden- is de essentie van al die inspanningen. De organisatie, die zowel in de geïndustrialiseerde wereld als in ontwikkelingslanden actief is, functioneert als een neutraal forum waar alle landen op voet van gelijkheid onderhandelen over overeenkomsten en beleidsopties bespreken. Met het oog op het behoud van natuurlijke hulpbronnen en op verbetering van de voedselkwaliteit helpt FAO ontwikkelingslanden ook om landbouw-, bosbouw- en visserijmethoden te moderniseren en te verbeteren.

38. De aantasting van visvoorraden bestrijden

Zeventig procent van de grootste commerciële visvoorraden wordt te zwaar geëxploiteerd. FAO ziet toe op de mondiale vangstcijfers en op de toestand van de populatie van vrij in zee levende vis. FAO werkt samen met landen om het visserijbeheer te verbeteren, illegale visvangst uit te bannen, een verantwoorde internationale vishandel te bevorderen en om kwetsbare soorten en biotopen te beschermen.

39. Giftige chemicaliën uitbannen

Het Verdrag van Stockholm voor moeilijk afbreekbare organische stoffen wil een aantal van 's werelds meest gevaarlijke chemicaliën uit de wereld bannen. Het verdrag dat door 150 landen is geratificeerd, beoogt in het bijzonder het verbod op twaalf gevaarlijke pesticiden en industriële chemische stoffen die dodelijk zijn voor mensen, het zenuw- en immuunsysteem aantasten, kanker en erfelijke afwijkingen veroorzaken en de ontwikkeling van kinderen schaden. Andere VN-verdragen en actieplannen richten zich op de bescherming van de biodiversiteit en van bedreigde diersoorten, het bestrijden van woestijnvorming, het saneren van zeeën en het terugdringen van grensoverschrijdend transport van gevaarlijk afval.

40. De gezondheid van consumenten vrijwaren

Om de veiligheid van het voedsel op de markt te waarborgen hebben FAO en WHO samen met de lidstaten normen vastgesteld voor meer dan 230 voedingsproducten. Ook hebben ze veiligheidslimieten ingesteld voor meer dan 3000 verontreinigende stoffen in voedsel en regels uitgevaardigd voor de verwerking, het transport en de opslag van voedsel. Richtlijnen op het vlak van etikettering en productbeschrijving staan ervoor in dat de consument niet wordt misleid. Meer voedsel dan ooit tevoren reist over de wereld, maar de VN waakt ervoor dat het om veilig voedsel gaat.

41. Terrorisme bestrijden

De VN-lidstaten hebben hun antiterrorbeleid onder auspiciën van de VN onderling afgestemd. In 2006 heeft de VN een mondiale strategie tegen terrorisme aanvaard – de eerste keer dat alle landen het eens werden over een gemeenschappelijke aanpak in de strijd tegen terrorisme. Agentschappen en programma's van de VN helpen landen om die gemeenschappelijke strategie te implementeren, en wel door juridische hulp te bieden en door internationale samenwerking tegen terrorisme te bevorderen. Ook heeft de VN een juridisch raamwerk gecreëerd voor de strijd tegen het terrorisme. Onder supervisie van de VN zijn zestien universele juridische instrumenten tot stand gekomen, waaronder verdragen tegen het nemen van gijzelaars, vliegtuigkapingen, terroristische bomaanslagen, de financiering van terrorisme en – heel recent – tegen nucleair terrorisme.

42. Internationale rechtsgeschillen beslechten

Het Internationaal Gerechtshof heeft met uitspraken en rechtskundig advies bijgedragen tot de regeling van internationale conflicten over onder meer territoriale kwesties, zeegrenzen, diplomatieke betrekkingen, de aansprakelijkheid van staten, de behandeling van vreemdelingen en het gebruik van geweld.

43. Streven naar betere internationale handelsbetrekkingen

De Conferentie van de VN inzake Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) helpt ontwikkelingslanden bij onderhandelingen over handelsovereenkomsten en bij het verwerven van een voorkeursbehandeling voor hun exportproducten. UNCTAD heeft internationale grondstoffenovereenkomsten gesloten die de ontwikkelingslanden eerlijke prijzen garanderen, de doeltreffendheid van hun handelsinfrastructuur verbeteren en die op andere manieren helpen om hun productie te diversifiëren en om te integreren in de wereldeconomie.

44. Werken aan economische hervorming

De Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds helpen veel landen bij het verbeteren van hun economisch beleid. Ze verstrekken tijdelijke financiële steun aan landen om problemen met hun betalingsbalans op te lossen en organiseren opleidingen voor ambtenaren belast met het beheer van overheidsfinanciën.

45. Stabiliteit en orde op zee bevorderen

De VN heeft het voortouw genomen in het internationale streven om het gebruik van de oceanen in één verdrag te reguleren. Het Zeerechtverdrag van 1982, dat nagenoeg universeel is aanvaard, is het universele juridische kader voor alle activiteiten op en onder de oceanen en de zeeën. Het verdrag bepaalt de regels voor de afbakening van maritieme zones en ook de rechten en plichten van kuststaten en van niet aan zee grenzende staten, onder meer met betrekking tot de scheepvaart, de bescherming van het mariene milieu, wetenschappelijk marien onderzoek en het behoud en duurzaam gebruik van levende hulpbronnen in zee. Het verdrag voorziet ook in mechanismen om geschillen te beslechten.

46. Internationale scheep- en luchtvaart verbeteren

VN-organen staan aan de basis van veiligheidsnormen voor de scheep- en luchtvaart. De Organisatie voor de Internationale Burgerluchtvaart (ICAO) heeft er toe bijgedragen dat het vliegtuig het veiligste vervoermiddel is geworden. In 1947, toen 21 miljoen mensen van het vliegtuig gebruik maakten, kwamen er 581 mensen om bij ongelukken; in 2007 waren er 581 doden te betreuren op een totaal van 2,2 miljard passagiers. Op haar beurt heeft de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) gezorgd voor schonere zeeën en een veiliger scheepvaart. Statistieken tonen aan dat de scheepvaart inderdaad veiliger en milieuvriendelijker wordt. Er gaan minder schepen verloren, er zijn minder ongevallen op zee, minder vervuiling, de totale olie vervuiling is afgenomen en ook de luchtvervuiling en het lozen van afval in zee worden aangepakt. En dat terwijl er steeds meer vracht over zee wordt vervoerd.

47. Internationale criminaliteit bestrijden

Het Bureau voor Drugs en Criminaliteit van de Verenigde Naties (UNODC) werkt samen met landen en andere organisaties in de strijd tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad door juridische en technische steun te bieden bij het bestrijden van corruptie, witwaspraktijken, drugshandel en mensensmokkel, en door bij te dragen tot een versterking van strafrechtelijke systemen. Het Bureau helpt landen om terrorisme te voorkomen, speelt een gezaghebbende rol in de strijd tegen mensensmokkel en helpt samen met de Wereldbank landen om tegoeden terug te krijgen die zijn gestolen door corrupte leiders. UNODC speelt een belangrijke rol bij de totstandkoming en implementatie van internationale verdragen zoals het VN-verdrag tegen corruptie en het VN-verdrag tegen grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit.

48. Het internationale drugsprobleem beteugelen

Op basis van de drie VN-verdragen inzake drugsbestrijding ijvert het Bureau voor Drugs en Criminaliteit van de VN (UNODC) voor een afname van de levering van en vraag naar verdovende middelen. Het Bureau werkt samen met landen om de volksgezondheid en de openbare veiligheid te verbeteren teneinde drugsgebruik te voorkomen, te behandelen en te beheersen. Inspanningen om het wereldwijde drugsprobleem te beteugelen hebben geleid tot een ommekeer in het gedurende 25 jaar almaar toenemend drugsgebruik en een dreigende pandemie voorkomen. Toch blijven verscheidene landen en regio's kwetsbaar voor de instabiliteit die wordt veroorzaakt door de productie van illegale gewassen en de drugshandel. Om die reden spant UNODC zich in het bijzonder in voor de aanpak van de drugsgerelateerde problematiek in Afghanistan, de Andeslanden, Midden-Azië, Myanmar en West-Afrika.

49. Op de bres voor goede arbeidsomstandigheden

De Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) heeft normen, fundamentele principes en rechten inzake arbeid ingesteld, met inbegrip van het recht op vereniging en het recht op collectieve onderhandelingen, de uitbanning van alle vormen van dwangarbeid, de afschaffing van kinderarbeid en de uitbanning van discriminatie op het werk. ILO's activiteiten zijn met name gericht op de bevordering van werkgelegenheid, sociale bescherming voor iedereen en een krachtige dialoog tussen werknemers, werkgevers en regeringen.

50. Alfabetiseringsgraad en onderwijs verbeteren

Op dit moment kan 83 procent van de volwassenen in de ontwikkelingslanden lezen en schrijven; 84 procent van de kinderen volgt basisonderwijs. Het hoofddoel voor 2015 is dat alle kinderen de basisschool volledig doorlopen. Programma's gericht op het bevorderen van onderwijs en de vooruitgang van vrouwen hebben er toe geleid dat het aantal vrouwen dat kan lezen en schrijven is gestegen van 36 procent in 1970 tot 79 procent in 2007. Een ander objectief voor 2015 is dat alle meisjes tegen die tijd de basisschool én een voortgezette opleiding kunnen volgen.

51. Wereldwijde inzet voor hulp aan kinderen mobiliseren

Van Afghanistan tot Libanon en van Soedan tot voormalig Joegoslavië heeft UNICEF baanbrekend werk verricht door 'rustdagen' en 'vredescorridors' in te stellen om kinderen tijdens gewapende conflicten te kunnen inenten en andere dringende hulp te bieden. Het Verdrag voor de rechten van het kind is in 193 landen van kracht. Op de speciale VN-zitting voor kinderen in 2002 hebben 190 regeringen plechtig beloofd binnen een concreet tijdsbestek een aantal specifieke doelen te bereiken op het vlak van gezondheid, onderwijs, bescherming tegen mishandeling, uitbuiting en geweld, en de strijd tegen hiv/aids.

52. Behoud van historisch, cultureel, architectonisch en natuurlijk erfgoed

De Organisatie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur van de Verenigde Naties (UNESCO) helpt 137 landen met de bescherming van monumenten en historische, culturele en natuurlijke locaties. UNESCO onderhandelt over internationale verdragen tot behoud van cultureel erfgoed, culturele diversiteit en bijzondere natuurgebieden. Meer dan 850 van zulke locaties gelden voor de VN inmiddels als van uitzonderlijke universele waarde.

53. Academische en culturele uitwisselingsprogramma's stimuleren

Via UNESCO en de Universiteit van de Verenigde Naties moedigt de VN academische en wetenschappelijke samenwerking aan, evenals contact en overleg tussen instellingen voor hoger onderwijs. Voorts stimuleert de VN culturele uitingen, ook van minderheden en inheemse volkeren.

54. Creativiteit en innovatie aanmoedigen

De Wereldorganisatie voor Intellectuele Eigendom (WIPO) bevordert de intellectuele-eigendomsrechten en ziet er op toe dat alle landen de vruchten kunnen plukken van een doeltreffend systeem ter bescherming van intellectuele eigendom. Intellectuele eigendom, een mechanisme om uitvinders en schrijvers te erkennen en hen te belonen voor hun creativiteit, en anderzijds om het publieke belang te vrijwaren, draagt bij tot ontwikkeling en scheidt welvaart. De stimulansen die in het systeem van intellectuele eigendom zijn ingebouwd beogen het menselijk vernuft te prikkelen, de grenzen van wetenschap en technologie te verleggen, en de wereld van kunst en literatuur te verrijken.

55. Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting bevorderen

Om mensen toegang te bieden tot ongecensureerde en cultureel diverse informatie, helpt UNESCO bij de ontwikkeling en versterking van de media en ook steunt de organisatie onafhankelijke kranten en omroepen. UNESCO waakt over de persvrijheid en stelt ernstige inbreuken zoals het vermoorden en aanhouden van journalisten publiekelijk aan de kaak.

56. Sloppenwijken veranderen in waardige leefgemeenschappen

De helft van de mensen op aarde woont in een stedelijke omgeving. Steden zijn de kern van een groot deel van de nationale productie en consumptie – economische en sociale processen die rijkdom en mogelijkheden genereren. Maar tegelijkertijd zijn het ook plekken waar veel ziekte, misdaad, vervuiling en armoede voorkomt. In de ontwikkelingslanden woont meer dan de helft van de bevolking in krottenwijken. Deze mensen beschikken niet over degelijke huisvesting, water of sanitaire voorzieningen. Met meer dan 150 technische programma's en projecten in zo'n 50 landen werkt het VN-Centrum voor Menselijke Nederzettingen (UN-HABITAT) samen met regeringen, lokale overheden en NGO's aan vernieuwende oplossingen voor kleine en grote steden. Zo ijvert men voor eigendomszekerheid voor armen in de steden, wat op zich weer een katalysator is voor investeringen in huisvesting en elementaire dienstverlening voor armen.

57. Lokale toegang tot een wereldomspannend netwerk bespoedigen

De Wereldpostunie (UPU) staat in voor de uitwisseling van internationale postzendingen en ontwikkelt met moderne postdiensten en -producten sociale, culturele en zakelijke communicatiemogelijkheden tussen volken en bedrijven. De 660.000 postkantoren die de wereld ongeveer telt, vormen samen een bijzonder uitgestrekt en fijnmazig netwerk dat zich toelegt op de overdracht van informatie, goederen en geld. Internet en nieuwe technologieën doen nieuwe kansen ontstaan voor de posterijen, in het bijzonder op het vlak van e-commerce, aangezien online bestelde goederen nu eenmaal niet elektronisch bezorgd kunnen worden. De post blijft een belangrijke brugfunctie vervullen tussen fysieke, digitale en financiële operaties, en vervult in dat licht een voorname rol op ontwikkelingsgebied.

58. Opkomen voor de rechten van mensen met een handicap

De VN neemt het voortouw in de strijd voor de gelijke behandeling van mensen met een handicap en stimuleert hun deelname aan het sociale, economische en politieke leven. De VN laat zien dat mensen met een handicap een aanwinst voor de samenleving zijn en heeft onderhandeld over het eerste verdrag dat de rechten en waardigheid van andersvaliden wereldwijd bevordert: het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat in 2008 van kracht is geworden.

59. De telecommunicatie wereldwijd verbeteren

De Internationale Telecommunicatie Unie (ITU) brengt regeringen en de telecomsector bij elkaar om mondiale telecommunicatienetwerken en -diensten te ontwikkelen en te coördineren. ITU beheert het gezamenlijke gebruik van het radiospectrum, stimuleert internationale samenwerking bij het toewijzen van satellietbanen, verbetert de telecommunicatie-infrastructuur in de Derde Wereld en staat aan de basis van universele richtlijnen die een groot aantal communicatiesystemen naadloos op elkaar doen aansluiten. Van breedbandinternet tot de laatste generatie draadloze technologie, van navigatie in de lucht- en scheepvaart tot radioastronomie en weersatellieten, van telefoonverkeer tot tv-uitzendingen en volgende-generatienetwerken... ITU bevordert de communicatie in de wereld. Mede dankzij ITU is de telecommunicatie-industrie uitgegroeid tot een wereldomspannende sector waarin 1300 miljard dollar omgaat.

60. De toestand van inheemse volken verbeteren

De Verenigde Naties heeft de aandacht van de wereld gericht op het onrecht waaronder 370 tot 500 miljoen autochtonen in 90 landen gebukt gaan. Het zijn mensen die tot de meest benadeelde en kwetsbare bevolkingsgroepen behoren. Het 16 leden tellende Permanente Forum voor Inheemse Vraagstukken dat in 2000 is opgericht, streeft ernaar de situatie van alle inheemse volkeren te verbeteren op het vlak van ontwikkeling, cultuur, mensenrechten, milieu, onderwijs en gezondheid.

Aan de VN toegekende Nobelprijzen voor de Vrede

2007	Het Intergouvernementeel Panel inzake Klimaatverandering (IPCC)
2005	Het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie en zijn directeur-generaal Mohamed El Baradei
2001	De Verenigde Naties en Secretaris-Generaal Kofi Annan
1988	De VN-vredestroepen
1981	Bureau van de Hoge VN-Commissaris voor Vluchtelingen
1969	De Internationale Arbeidsorganisatie
1965	Het Kinderfonds van de VN (UNICEF)
1961	Secretaris-Generaal Dag Hammarskjöld
1954	Ralph Bunche, directeur van de VN-divisie voor de trustgebieden
1950	Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen

Dit is een uitgave van de afdeling Publieksinformatie van de Verenigde Naties - DPI/2405/Rev.1-Nederlands-september-2008
Vertaald en gedrukt door het Regionaal Informatiecentrum van de Verenigde Naties, Brussel, België